

en aqueixes fonts tardanes del llatí vulgar, probablement localitzables dins l'ample domini del nostre tipus, avui estès des de València i les Illes fins al Massif Central i els Alps. Perquè també a les Balears existeix aquest nom: a Mallorca *ugons* («*bugó*: planta perenne que echa el tallo corto, y todo él erizado de púas largas, agudas y duras; hojas pequeñas y delgadas, flores rojas: *granévano*, *alquitira*, *astragalum*, *tragacantha*», *DÀmen.*): «terra d'*ugons*, no la vengues ni la dons», «comes-roges i *ugons* / venga tot dins sa falcada» dita

proverbial i cançó popular mallorquina; i per *AlcM* sabem també que a Menorca encara pronunciam amb diftong *augons*: fàcilment es podria explicar això com a evolució fonètica d'*agoons* < *agaons* o cosa semblant. Ja he explicat, en l'article *GAIUVA* (i en el *DCEC*, *GAYUBA*, II, 714-5; IV, 1010), el detall de les altres formes que ha revestit en les llengües gallo- i hispano-romàniques aquesta base pre-romana **AGAUJONE*/*AIAUGONE*/*AGAÏÚA*/*AIAÚGA*, i torno a resumir-ho a dalt; hi ha encara un fr. ant. *ajou* que sembla correspondre fonèticament a *AIAUGU*. La forma del nostre mot es podria mirar com a intermèdia entre la bàsica del francès i la del català; s'explicaria perfectament per la reducció del tipus **AGAUJONE* a **AGAÏONE*, que era quasi fatalment necessària. I encara que els gaons no siguin la mateixa planta que l'argelac, o *ajonc* francès i la *gayuba* «*Arctostaphylos*» castellana, totes tres són mates no gaire baixes o arbustos no gens alts, i totes tres tenen, entre altres semblances, la molt conspícua de ser plantes erigides de fortes i dures espines.

DERIV.: **Gaonera* emp. (supra).

1 En alguna altra sembla haver-se produït confusió del glossador amb un nom de planta parònim, el gr. *ἀελζων*, literalment 'sempre vivent', que efectivament en altres glossaris està explicada per ll. *sem-perviva* o per ll. *Iovis barba*, i que en alguns d'aquests apareix en una forma pseudo-llatina *agigon*, i en un o dos va com a variant del nostre *agaone*, veg. les dades detallades en *CGL* VI, 603, i VII, 254. Però sembla clar que això no pot donar compte de

l'altre nom *agaone* «vermicularis».

Gaputa* (peix), V. *cabot* (CAP) *Gara*, V. *garar* (GUARDAR) *Garabitza* (mall.) «herba de pastura» (*DÀg.*), potser per **garbitza*, variant mossàrab de *gar-bis* (GARBA)? *Garabiu*, recorda el nom basc del pardal, a-nav. *gurrigoi*/gurribou* > guip. *burrigoi*, i d'altra banda la terminació del cat. *COTOLIU*, cast. *cotovia*, i és versemblant que hi hagi relació etimològica, més o menys gran, amb aquests noms.

Gara-gara, V. *garar* (GUARDAR).

Garagot mall. 'trepadella': ¿potser per **graot* (> *gragot*), variant mossàrab de *grejol* *GLADIOLUM* «Iris germanica» (no sense semblança, per les flors)? Potser nom onomatopèic com el seu sinònim cast. *pipirigallo* i el cat. *piperepips* 'roselles', que alludeixen a la semblança de la flor amb les vermelles carúncules del gall, per mitjà de l'arrel onomatopèica del cast. *cacarear*, ll. *cucurrire*, al. *gackern*, i les altres formes verbals que

cito en *ESCATAINAR* (i *DECH*, *CACAREAR*). Cf. encara *garalloja* (GRIFOLL) i *garitjol*.

Garalloja, V. *grifoll* *Garambaina* (Lab. 1839) cast. (*DCEC* II, 646a53ss., *GAMBA*) *Garameu* 'gat', V. *niolar* *Garangal*, V. *galangal* *Garangola*, *garangolar*, V. *caragol* *Garanja*, V. *granja* (GRA) *Garant*, V. *garantia* + *Garanta*, V. *carant*

GARANTIA, mot adaptat al fr. *garantie*, que havia existit en cat. ant. en la forma *guarentia*: l'un i l'altre són derivats del fr. *garant*, cat. ant. *guarent* o *guirent* 'garantidor', d'origen germànic, probablement del francic **WEREND* (a-al. ant. *wërènt* id., participi actiu de *wërèn*, frisó ant. *wera* 'garantir', cf. al. *gewähr* 'garantia'). □ 1.ª doc.: Lab. 1839 («g.: fiança, *garantia*, auctoritas»).

No gens rar en els escr. Renaix. Antigament és freqüent *guarentia*, especialment en els *CostTort.*: «si algú ven, a altre, camps o altres honors que sien riba mar, e en riba de flum --- no és entès que li vena lo ús que les gents, en anar, estar e venir, o posar lurs coses, han o deven aver, ni d'aylò sia lo venedor tengut de *guarentia*», «venda que sia feyta entre algunes persones, si, com fan lo contrayt, no és demandada la fermaça de evictió o *garantia*, d'aquí enant lo venedor no li n'és tengut de fonar fermaça» (grafia imperfecta *ga-* per *gua-*). «l venedor és tengut e obligat al comprador de evictió o de *guarentia*, jassia ço que re no l'en age promès e-l contrayt de la venda», «partió o partició que sie feyta entre cohereus: la un al altre no són tenguts de evictió ne de *guarentia*» (ed. Ol., 203, 204, 347, 145).¹ També, amb variant vocàlica igual a l'occitana: «legalem *guirentiam* contra personas», doc. ribag. de 1267 (Martín Duque, *Docs. de Ovarra*, 183.31).

L'adjectiu primitiu *garant* a penes s'ha usat en català [Lab. 1839: «fador, qui assegura algun contracte»], però es troba *guarent* (més o menys llatinitzat) en docs. nostres: «convenimus vobis --- quod de prephato honore simus nos --- de omnibus propinquis nostris *guarents*», a. 1171 (*Cart. de Sant Cugat* III, 237), «ego Rengardis praescripta *guarents* <- del cas recte > te'n seré per directam fidem sine tuo engan», any 1067 (*RLR* III, 277), «*guarentes* legales et defensores inde erimus», a. 1196 (*Cart. de Poblet*, 183), mateixa forma l'any 1169 (ib., 80), i altres vegades amb *i* a l'occitana «erimus tibi et tuis fideles *guirentes* contra cunctos», a. 1202 (ib., 73). D'ací un abstracte en *-ença*: «de totes les paraules e de totz los faits que om fa, aurà a redre radó al dia del judici a N. S.: e les profetes nos en porten *garenza*», *Homilies*, f° 7r10.

En llengua d'oc antiga, en efecte, es troba, sobretot en la forma *guirent(t)*, en els trobadors clàssics (Bertran de Born, Peire d'Auvergne, Pons de Capduelh, Bertran Carbonel, *Crozada* etc.), *garen(t)* també en algun trobador (Bornelh, Montaudon), però sobretot en textos en prosa, posteriors, des del S. XIII (Rayn. III, 430, 429; PSW IV, 59-60). La base comuna sembla ser